

Nolato Magasin

Nr 27 | November 2016

Två förvärv breddar kund-erbjudandet

➤ Läs mer på sidan 6.

Christian Randau, Nolato MediTech

Nolato svenska mästare i lean | Effektiv bindning med laser
Helhetsgrepp vid övertagande av produkt | Certifierade för elektronik
Varför en indian? | 15 meter lång formspruta | Nya förpackningar
Kvick lösning för att utveckla renrumskapaciteten

Logisk arbetsstol med mikrorörelser

Capella är en ny arbetsstol. Lätt, bekväm och ergonomisk, skapad för ett aktivt sittande.

➤ Läs mer på sidorna 4-5.

Uppkopplade smycken i vacker keram

Nu har fler designers fastnat för den slitstarka och biokompatibla keramen zirkoniumdioxid.

➤ Läs mer på sidan 7.

Effektiv produktion för nytt lastbilsprogram

Optimerad design och konstruktion skapar en effektiv produktionslösning för detaljer till Scania's nya lastbilar.

➤ Läs mer på sidorna 8-9.

Helautomatiskt materialsystem för bättre produkt

Genom ett helautomatiskt materialsystem ger ännu bättre underlag för en optimal produktionsprocess.

➤ Läs mer på sidan 10.

Christer Wahlquist, vd och koncernchef

Ett Nolato

Nolato är ett decentraliserat företag. Det lägger grund för engagemang och motivation hos våra medarbetare, samtidigt som det gör det möjligt att fatta de operativa besluten nära dem som berörs av besluten.

Redan tidigt byggdes Nolatos verksamhet runt den grundläggande tanken om att det är starka individer i samverkan, med kunskap och goda idéer, som skapar ett framgångsrikt företag.

Men samtidigt som det är delarna som bildar helheten, är det helheten som definierar Nolato. För även om vi har organiserat oss så att vi har en platt organisation med korta beslutsvägar och stort inflytande, så är vi *ett* Nolato.

Vi bygger hela vår verksamhet på en gemensam grund. Vi har gemensamma värderingar, gemensam teknologi och gemensamma mål. Oavsett var vi än är i världen.

Det innebär att vi i samarbetet med våra kunder alltid kan dra nytta av all den kompetens som finns i hela Nolato. Ovanpå den grunden lägger vi sen vår branschvisa spetskompetens inom utveckling och produktion, väl anpassad för varje kunds särskilda behov och önskemål.

Väl mött i denna utgåva av Nolato Magasin.

Nolato Magasin görs för våra kunder, aktieägare, anställda och andra som vill informera om vad som händer i koncernen.

Redaktör: Mats Håkanson | mats.hakanson@nolato.com
Tryck: Holmbergs, Malmö.

Nolato AB, 269 04 Torekov | tel 0431-442290
fax 0431-442291 | info@nolato.com | www.nolato.se

Volvo Cars prisade Nolato Lövepac för förbättringsarbete och leveranssäkerhet

Nolato Lövepac har erhållit en utmärkelse från Volvo Cars för sitt förbättringsarbete och sin leveranssäkerhet.

Nolato Lövepac fick vid en ceremoni i Skånes Fagerhult ta emot utmärkelsen *Volvo Cars Quality Through Excellence Award (VQE)*.

– Sedan några år har vi arbetat hårt med ett genomgripande förbättringsarbete, berättar Annelie Sjö, som är kvalitetsansvarig på Nolato Lövepac. Så den här utmärkelsen känns verkligen jättebra. Vi

känner oss alla mycket stolta över att ha fått priset. Det visar att det lönar sig med förbättringsarbete och att ständigt vara uppmärksamma på kvaliteten på det vi tillverkar.

– Vi är också tacksamma för Volvo Cars stöd och engagemang när det gäller att utveckla oss som leverantör och nå detta resultat.

– Nu kommer vi att jobba vidare med vårt effektivitets- och förbättringsarbete, avslutar Annelie. Det är viktigt att vi inte slår oss till ro utan fortsätter att ständigt utveckla och kvalitetssäkra våra processer.

Kvalitetsombuden Timette Sjöblom, Mikaela Enoksson och Jessica Hallin samt kvalitetsansvarige Annelie Sjö tog emot utmärkelsen av Bill Rosenlund och Gabriel Adam på Volvo Cars.

Nytt i Nolatokoncernen

Johan Iweberg tillträdde den 19 maj som chef för affärsområde Nolato Medical och medlem av koncernledningen. Johan fortsätter parallellt med uppdraget som affärsområdeschef även som vd i Nolato MediTech.

Johan är civilingenjör och arbetade innan han kom till Nolato inom Trelleborgskoncernen, där han ansvarade för två produktionsenheter. Han har även haft ledande positioner inom bland annat Perstorp och Akzo Nobel.

Guido Vollrath är vd i nyligen förvärvade Nolato Treff. Han tillträdde 2010 och var dessförinnan produktionschef. Guido är civilingenjör inom plastteknik.

Wojciech Orlowski är vd i nyligen förvärvade Nolato Stargard. Han tillträdde 2007 och var dessförinnan produktionschef. Wojciech är civilingenjör.

Nolato MediTech erhöj Svenska Leanpriset 2015 för sitt produktionssystem.

Nolato MediTech vinnare av Svenska Leanpriset

Nolato MediTech utsågs till vinnare av Svenska Leanpriset 2015. På fyra år har man bland annat genomfört 3.600 förbättringar i verksamheten, höjt produktiviteten med 50 procent och minskat både antalet kundklagomål och kassationerna med över 60 procent.

– Att vinna den utmärkelsen känns otroligt bra, säger Johan Iveberg, som är vd i Nolato MediTech. Vår satsning på Lean – eller Medical Excellence, som vi kallar vårt produktionssystem – har i allra högsta grad bidragit till vår fina utveckling de senaste åren.

Hela företaget engagerat

Produktionssystemet Medical Excellence kombinerar leanprinciper och god tillverknings- och dokumentationssed (GMP och GDP). Arbetet har engagerat hela företaget, vilket också är en av framgångsfaktorerna, menar Johan Iveberg.

– Jag brinner själv för lean och vet vilken effekt det kan ha. Men motorn i vårt leanarbete har under arbetets gång förflyttats från oss i ledningen ut till medarbetarna, som nu själva driver arbetet framåt.

Att hela företaget aktivt är med på banan gör att det blir en enorm kraft i arbetet. Nolato MediTech har idag 25 olika förbättringsgrupper som har avsatt tid att jobba med förbättringar varje vecka.

Lyckade förändringar

– En utmaning har varit att kombinera leanarbetets ständiga förbättringar med de krav som vår medicintekniska verksamhet ställer. Vi arbetar i en bransch där alla förändringar kan innebära stora risker.

Att man trots detta har lyckats visar resultaten av fyra års arbete: 3.600 förbättringar har genomförts, kundklagomålen har minskat med 60 procent och kassationerna med 65 procent. Leveranssäkerheten är höjd från 95 till 99 procent och produktiviteten har ökat med mer än 50 procent.

Leanarbetet har också inneburit förbättringar för medarbetarna och under fyra år har inte en enda allvarlig olycka inträffat. I de regelbundna medarbetarundersökningar som Nolato MediTech genomför är trenderna mycket positiva.

– Alla vet att de idag har två delar i sitt jobb: Dels det befintliga, dels den fortsatta utvecklingen av det, konstaterar Johan Iveberg.

Juryens motivering

”Nolato MediTech har en lång tradition av ansvarsfullt företagande som kombinerar effektiv affärsverksamhet med etik, ansvar och miljöhänsyn. De har en tydlig vision, att bli världsledande genom att skapa en verksamhet i världsklass. Deras produktionssystem, Medical Excellence, med bas i värderingarna är deras ramverk för att utveckla verksamheten, i starkt samarbete med både kunder och leverantörer. Kulturbbyggandet och förbättringsarbetet utvecklas vidare med hjälp av ledar- och medarbetardagar med kreativitet som ledord i lärandet. Efter fyra år har 3.600 förbättringar genomförts. De har inga allvarliga olyckor, reducerat kundklagomålen med 60%, minskat kassationerna med 65%, en leveransservice på 99% och ökat produktiviteten med mer än 50%.

Nolato MediTech är ett inspirerande föredöme för alla typer av organisationer som strävar mot världsklass!”

Ny koncernchef i Nolato

Christer Wahlquist, som har arbetat i Nolato i tjugio år, tillträdde den 5 februari 2016 som ny vd och koncernchef i Nolato.

Christer Wahlquist är 44 år och bergsingenjör med en kompletterande MBA. Han har betydande internationell erfarenhet av såväl marknad och produktion, som förvärv. Han har arbetat i Nolato sedan 1996 och har under de senaste tio åren som affärsområdeschef mycket framgångsrikt utvecklat Nolato Medical till en global aktör med verksamhet i Europa, Nordamerika och Asien. Han ingår sedan 2005 i Nolatos koncernledning.

– Med sin breda affärserfarenhet och gedigna kunskap är Christer rätt person att fortsätta de senaste årens mycket framgångsrika utveckling av Nolato, kommenterar styrelsens ordförande Fredrik Arp.

Christer Wahlquist efterträdde Hans Porat, som efter åtta år som vd och koncernchef, valde att lämna Nolato för att gå i pension.

Nytänkande och logisk arbetsstol med balanserande mikrorörelser

Capella är en nyutvecklad arbetsstol från Kinnarps. Lätt, bekväm och ergonomisk, med välbalanserade mikrorörelser i sitsen, skapad för ett aktivt sittande. Och med Nolato som huvudleverantör av plastkomponenterna.

Arbetsstolen Capella bygger på en hel del nytänkande, med en funktion där sits och rygg följer användarens rörelser helt oberoende av varandra. Små balanserande mikrorörelser i sitsen skapar också små förflyttningar, utan att stolen upplevs som ostadig.

– Att sitta handlar inte om att sitta still, därför uppmuntrar stolen kroppen dig till att vara i rörelse för att kroppen ska må så bra som möjligt, trots att den sitter, berättar

tar Magnus Berggren, som är konstruktör på Kinnarps.

Samarbete med Chalmers

– Vi har samarbetat med forskare på Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Det har även givit oss en bra logik i alla funktioner, något som är viktigt för att den som sitter verkligen ska använda stolen på rätt sätt, påpekar Magnus Berggren.

– Ett exempel på det är de grå detaljer

na på inställningsreglagen, gjorda av mjuk plast, som signalerar att du ska vrida här för att ändra inställningen.

Utöver att vara ergonomisk och dessutom snygg, är stolen lättare än andra, liknande stolar. Något som är positivt inte bara med tanke på dagens aktivitetsbaserade arbetsmiljöer, där stolen nyttjas av många personer, utan även förbättrar arbetsmiljön för Kinnarps montörer.

Den minskade vikten har uppnåtts genom att ersätta tyngre material med lättare polymera material med samma funktion och att till exempel använda magnesium istället för tyngre metaller.

Nolato huvudleverantör

Huvudleverantör av plastkomponenterna till Capella är Nolato Polymer i Ängelholm, där Per Berlin och Thomas Lindberg är ansvariga för projektet, som omfattar ett fyrtiotal olika plastdetaljer.

– Vi har ett mycket nära och bra samarbete med Kinnarps, kommenterar Per Berlin. Vi kom in tidigt i processen och har därmed kunnat bidra med vår kunskap inom material och teknik för att skapa en så optimal produktionslösning som möjligt.

– Genom att vi har arbetat med ett stort antal sammanlänkade komponenter, har vi kunnat se helheten och därigenom haft ännu bättre möjligheter att stötta vår kund. Det har gagnat båda parter och i slutändan skapat en bättre produkt.

Thomas Lindberg och Per Berlin ansvarar för Capellaprojektet hos Nolato.

Nolato formsprutar komponenterna i såväl mjuka som hårda polymera material. En hel del ingjutningar görs, liksom montage av kompletta funktioner till stolen, till exempel armstöden, som levereras fullt färdiga för montering hos Kinnarps.

– Vi håller nu på att titta på hur vi ska kunna hjälpa Kinnarps genom att även leverera en komplett funktion för höjddregleringen av stolen, berättar Thomas Lindberg, teknisk chef. Det kommer ytterligare att förenkla för vår kund.

Win/win-situation

Hos Kinnarps är Tomas Bäckman projektinköpare och en av dem som har arbetat med att förverkliga Capella. Han är mycket nöjd med Nolato som leverantör.

– Det är en fördel för oss om vi kan koncentrera oss på det vi är bäst på, varför vi ser mycket positivt på Nolato's strävanden att leverera mer kompletta funktioner till oss. Det blir en klar win/win-situation.

– Våra affärer med Nolato har växt stadigt de senaste åren, vi får bra stöttning både tekniskt och projektmässigt, kommenterar Tomas Bäckman. Vi känner att Nolato står för kvaliteten i alla led och även ger våra konstruktörer mycket god feedback under resans gång. Det underlättar vårt arbete och hjälper oss att framgångsrikt driva produkten från ritbord till färdig arbetsstol.

Designprisad

Capella har utöver sina ergonomiska egenskaper även fått ett fint bevis på att den är snygg. Den tilldelades nämligen designutmärkelsen Good Design Award vid Chicago Athenæum Museum of Architecture and Design's årliga prisande av de mest innovativa och banbrytande produkterna i världen. Något som onekligen har givit begreppet *sitt vackert* en utökad betydelse.

BAKGRUND:

Kinnarps är Europas ledande leverantör av inredningslösningar för kontor. Företaget är privatägt och har sitt huvudkontor i Kinnarp, en liten ort mellan Vänern och Vättern i Västergötland, samt fem fabriker i Sverige och en i Tyskland.

Treff, som nu fått namnet Nolato Treff, tillverkar bl.a. avancerade precisionskomponenter och förbrukningsmaterial för diagnostik.

Kunderbjudandet breddas genom förvärv av verksamheter i Schweiz och Polen

Nolato har under hösten 2016 förvärvat två europeiska bolag, Treff i Schweiz och Grizzly Medical i Polen, som breddar vårt kunderbjudande och ger tillgång till nya marknader.

– Förvärv är en viktig del av vår tillväxtstrategi och vi arbetar kontinuerligt för att skapa aktieägarvärde genom att finna kompletterande kvalitetsbolag med goda marknadspositioner, hög teknisk nivå och en företagskultur som stämmer överens med vår egen, kommenterar Christer Wahlquist, vd och koncernchef i Nolato.

– Vi är därför glada över att ha kunnat slutföra förvärven av dessa två bolag, som kommer att passa bra in i Nolato, bredda vårt kunderbjudande och ge oss tillgång till nya marknader i Europa.

Hög teknisk nivå

Treff, som är det större av bolagen, ligger i Degersheim, en ort i nordöstra Schweiz i kantonen S:t Gallen, några mil från Bodensjön och gränsen mot Tyskland.

Bolaget har omkring 190 medarbetare och är inriktat på högteknologisk utveckling och produktion av plastprodukter för kunder inom medicinteknik och industri.

– Det är ett mycket fint bolag, med bra ledning och bra organisation, säger Johan Arvidsson, som är chef för affärsområde Nolato Industrial. Det är välskött och väl-

investerat, med hög teknisk nivå och stark kompetens inom högvolyt, montage och avancerad automatisering.

– Bolaget har varit familjeägt sedan starten 1946 och passar väl in i vår kultur. Nuvarande ledning kommer att vara kvar i verksamheten.

Öppnar dörrar till nya kunder

Treff tillverkar bland annat förbrukningsmaterial för diagnostik inom sjuk- och egenvård (in-vitro-diagnostics – IVD) samt tekniskt avancerade precisionskomponen-

Grizzly Medical, som döpts om till Nolato Stargard, arbetar bl.a. med montage och vidareförädling av medicintekniska komponenter.

ter inom olika industrisegment. Bolaget bedöms under 2016 ha en omsättning om drygt 450 miljoner kronor.

– Genom förvärvet får vi egen närvaro i den tysktalande delen av Europa. Det öppnar dörrar till ett stort antal nya, internationellt ledande kunder, inte minst inom medicinteknik, konstaterar Nolatos vd och koncernchef Christer Wahlquist.

– Flera av dessa är redan idag befintliga kunder till Treff.

Bolaget får i Nolatokoncernen namnet Nolato Treff. Omkring två tredjedelar av verksamheten kommer att redovisas inom affärsområde Nolato Industrial och en tredjedel inom affärsområde Nolato Medical.

Montage och vidareförädling

Grizzly Medical arbetar med montage, vidareförädling och kvalitetssäkring av medicintekniska komponenter.

Bolaget, som har en årsomsättning om cirka 25 miljoner kronor, är sedan länge underleverantör och partner till Nolato Medical. Fabriken ligger i Stargard i nordvästra Polen, två timmars bilfärd från Berlin.

– Det är ett mindre, men strategiskt viktigt förvärv som gör att vi stärker vår kapacitet inom lågvolymproduktion i renrum med bland annat montage och vidareförädling, kommenterar Johan Iveberg, som är chef för affärsområde Nolato Medical.

– Vi ser en ökande efterfrågan på komplexa produkter och system som kräver en manuell eller halvautomatisk bearbetning.

Korta serier

Grizzly Medical, som i Nolatokoncernen får namnet Nolato Stargard, har omkring 90 medarbetare. Företaget grundades 1996 och har utfört manuell och semi-manuell bearbetning åt Nolato i nästan tjugo år.

– Stargard ligger logistiskt bra till för våra svenska verksamheter, bara några mil bort från färjorna mellan Ystad och Polen, berättar Johan Iveberg.

– Genom Nolato Stargard får vi nu ännu bättre möjligheter att vara konkurrenskraftiga på korta serier med högt förädlingsvärde.

Vinayas hängsmycke är gjort i zirkoniumdioxid från Nolato. Det ger bäraren en subtil signal vid ett önskat samtal eller meddelande, så att mobilen kan ligga dold i väskan.

Uppkopplade smycken i vacker keram från Nolato

Zirkoniumdioxid är en keram som är slit-tålig och fullständigt biokompatibel, vilket innebär att den som använder något som är tillverkat i materialet nära kroppen inte riskerar någon allergisk reaktion.

Förut har användningen av zirkoniumdioxid begränsats av en mycket omständlig produktionsprocess. Men Nolato har tillsammans med materialleverantörer och forskare på kinesiska universitet utvecklat materialblandningar som förenklar produktionen och därmed gör att det fungerar för volymtillverkning.

Tidigare har vi presenterat det smarta hängsmycket Miragii här i Nolato Magasin. Nu har materialet börjat användas

även i andra vackra produkter. Den Londonbaserade teknologidesignstudion Vinaya har till exempel tagit fram en kollektion med Bluetoothuppkopplade ringar och hängsmycken gjorda i zirkoniumdioxid.

Även det, likaledes Londonbaserade, digitala hälsoföretaget Cloudtag använder zirkoniumdioxiden från Nolato i sin nya serie av bärbara sensorer. Deras diskreta och lätta sensorer mäter kontinuerligt en rad hälsovärden hos användaren och för över dem trådlöst till mobilen. Tack vare materialets goda egenskaper kan sensorerna bäras mot kroppen dygnet runt, utan att påverka eller besvära.

Optimerad design och konstruktion skapar effektiv produktionslösning för Scania

Efter tio års utvecklingsarbete och 20 miljarder kronor i projektkostnader presenterade Scania i augusti 2016 sitt nya lastbilsprogram. Ett program med nya hytter, ny teknik, nya tjänster och nya insikter.

Och med Nolato som leverantör av mer än 70 olika artiklar till de nya hytterna.

Scanias nya lastbilsprogram, det första på tjugo år, är den största satsningen Scania har gjort under sin 125-åriga historia. Efter tio års utvecklingsarbete, 20 miljarder kronor i projektkostnader och drygt 1 miljon körda mil under utprovningarna, har nu den globala lanseringen inletts.

Inledningsvis ligger fokus på fordon och tjänster inom fjärrtrafik, men fler valmöjligheter introduceras fortlöpande i takt med att fler av Scanias fabriker ställs om för den nya produktionen.

Under utvecklingsarbetet har Scania haft ett starkt fokus på kundernas lön-

samhet. Ett exempel är att man utlovar en sänkning av bränsleförbrukningen med minst 5 procent. De nya lastbilarna har tagits emot väl och fjärrtransportserien har redan vunnit den prestigefyllda utmärkelsen "International Truck of the Year 2017" för sin förarkomfort, säkerhet och total-ekonomi.

Levererar till de nya hytterna

Mest påtagligt i det nya programmet är de nya hytterna, där Nolato Gota i Göteborg har fått förtroendet att leverera en mängd artiklar till de nu presenterade R-

och S-hytterna. Och där fler artiklar tillkommer allteftersom övriga hytter går i produktion hos Scania runt om i världen. Totalt handlar det om mer än 70 artiklar.

Flera års arbete

– För vår del började arbetet med projektet under 2013 med leverantörsrevisioner och ett omfattande offertarbete, kommenterar Andreas Pettersson på Nolato Gota. Nu när vi har börjat själva produktionen levereras merparten av artiklarna direkt till Scanias sammansättningsfabriker, medan vi för andra artiklar är av Scania anvisad

leverantör till deras Tier 1-leverantörer. Under arbetet med att ta fram de nya artiklarna till Scania har Nolato haft sex projektledare och ett tiotal produktionstekniker engagerade.

– Vi levererar alltifrån små artiklar till mycket stora och dessutom i flera olika material, vilket gör att de flesta produktionsgrupperna i fabriken är involverade i projektet, konstaterar Andreas Pettersson.

Breda kontaktytor

Vi har också breda kontaktytor med kunden, med effektiv direktkontakt mellan

våra och Scantias enheter inom inköp, kvalitet, projekt, produktion och logistik.

– Eftersom Scania kopplade in oss på ett tidigt stadium har vi aktivt kunnat stötta kunden med förbättringsförslag, både vad det gäller konstruktionen av de enskilda artiklarna och vilket material som skulle användas för bästa resultat.

– Målsättningen har varit att optimera design och konstruktion för att kunna skapa en så effektiv produktionslösning som möjligt för Scania, såväl ekonomiskt som kvalitetsmässigt, avslutar Andreas Pettersson.

BAKGRUND: Scania

Artiklarna som levereras till Scantias nya lastbilsprogram är både exteriöra och interiöra. Produktionen omfattar trekomponents formsprutning i material som PP, TPE, PE, PC/PBT och PA med en låskraft upp till 3 200 ton. För vissa artiklar utförs även spritsning av foampackningar och/eller montering.

Vaginalapplikatorn tillverkas i en helautomatisk, kontinuerlig process, som även omfattar förpackning individuellt och i bunt.

Helhetsgrepp när kunden flyttade produktionen av vaginalapplikator

När ett stort, internationellt läkemedelsföretag flyttade tillverkningen av en vaginalapplikator från en tillverkare i USA till Nolato Medical i Sverige togs ett helhetsgrepp som innebar att produkten fick en nystart.

Ett stort, internationellt läkemedelsföretag bad Nolato Medical för en tid sedan att ta över tillverkningen av en vaginalapplikator för självadministration av vaginaltabletter. Produkten hade tidigare tillverkats i USA, vilket var långt ifrån optimalt ur logistisk synvinkel. Det fanns också

utrymme för utveckling av konstruktionen för att förenkla produktionen och säkerställa kvaliteten.

Samtidigt fanns det egentligen inte något speciellt intresse hos läkemedelsföretaget att ha ensamrätt till applikatorn.

– Lösningen blev att vi tog ett helhets-

grepp på produkten, berättar Kristian Larsson på Nolato Medical i Hörby. Vi konstruerade om den och har skapat en optimerad produktionslösning fram till färdigförpackad produkt.

– Vår kund fick ett visst försprång i användandet av den nygamla applikatorn, men nu erbjuder vi den även till andra läkemedelsföretag, kommenterar Kristian Larsson. Vi kan enkelt anpassa designen av applikatorn så att den passar olika storlekar av vaginaltabletter.

– Vi kan även inline förse den med individuell märkning, logotype och dekor.

Helautomatisk process

Vaginalapplikatorn tillverkas i en helautomatisk, kontinuerlig process, som omfattar tvåkomponents formsprutning, applicering av dekor, montering av detaljerna, individuell inpackning av den enskilda applikatorn i en plastpåse och samlingsförpackning av flera förpackade applikatorer i en större plastpåse. Hela processen sker i renrum klass 8.

Hela tillverkningen sker i renrum klass 8 hos Nolato Medical i Hörby.

Kvick lösning för att öka renrumskapaciteten hos Nolato Medical

Vad gör man när man får en stor order på en produkt som ska tillverkas i renrum, men inte har kapacitet för den nya produktionen i de befintliga renrummen? Löser problemet, naturligtvis.

Nolato MediTech i Lomma fick för en tid sedan order på en produkt som krävde nya produktionsceller i renrum klass 8. Men fabriken körde redan för fullt i de befintliga renrummen och att bygga ut fanns det inte tid till.

Lösningen blev att transformera en befintlig, hygienklassad produktionshall till renrum. Det är en tämligen stor förändring, då hela hallen måste tömmas, få nya ytskikt, uppdaterad ventilation, personalsluss, materialsluss och anpassas till de nya maskinerna. En process som normalt tar flera månader.

Hallen redan full

Problemet var bara att hallen var fullbelagd, med kontinuerliga leveranser till en annan kund. Leveranser som inte på något sätt fick störas eller försenas.

– Men även här hittade vi en lösning, berättar Per Persson, som är teknikchef i Lomma. I samråd med kunden, vars produktion ombyggnaden skulle påverka, började vi köra extra produktion och

byggde upp lager hos oss så att vi skulle kunna leverera under hela byggtiden.

Minutiös planering

När lagret var uppbyggt flyttades allt ut ur hallen och ombyggnaden startade. Med minutiös planering av alla åtgärder stod det nya renrummet klart efter bara fem veckor.

– Vi hade under tiden också optimerat produktionsstrukturen för den befintliga produkten, så att den tog betydligt mindre plats än tidigare, kommenterar Per Persson. Det gjorde att vi fick bra plats för de nya produktionscellerna och kunde starta den produktionen på utsatt tid.

Hallen, som numera är renrum klass 8, har ett mycket effektivt system för försörjning av formsprutorna med el, luft, vatten och plastråvara. Normalt kommer alla kablar och rör ner från taket, men i den nya hallen går särskilda mediagångar innanför ytterväggarna. Det gör att varje maskin lätt kan kopplas till uttag i väggen.

– Vi har fått en väldigt ren installation,

konstaterar Per Persson. Den är dessutom inte bara praktisk utan betydligt lättare att städa än med rör i taket.

Något som inte är en oväsentlig aspekt i ett renrum.

BAKGRUND:

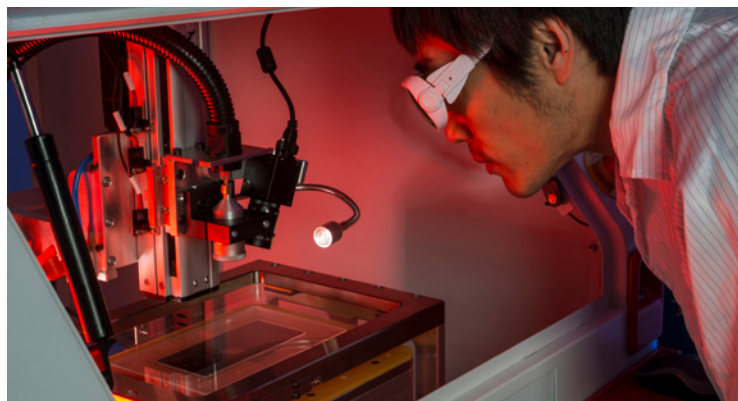
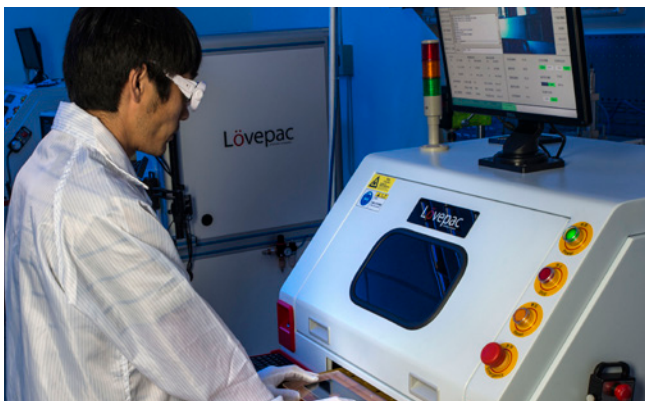
Ett renrum är ett rum med kontrollerad miljö. Luften går genom HEPA-filter som tar bort partiklar i luften, inredningen är vald för att vara lätt att hålla ren och personalen klädd i täckande kläder, hårnät och, i förekommande fall, skäggskydd. All inpassering sker genom luftslussar.

Mycket av Nolato Medicals produktion sker i renrum, men även Nolato Telecom har renrum för bearbetningen av ytkänsliga komponenter till mobiltelefoner.

Hygienrum är en enklare form av renrum med enklare ventilation och färre restriktioner.

Det nya renrummet har ett effektivt system för försörjning av formsprutorna. Kopplingen till mediagången syns här längst ute till höger.

Med hjälp av laser aktiveras bindningen omedelbart. Med lasern kan man även enkelt dela på monteraget igen om något har gått fel.

Effektiv bindning med laser sparar tid och resurser

Lövepac Converting har utvecklat en ny fastsättningsteknik för montering av till exempel displayglas. Den nya tekniken, som bygger på ett laseraktiverat adhesiv, är mycket snabb att applicera vid tillverkningen och ger en stark och vattentät bindning mellan materialen.

– Vår nya bindningsteknik har rönt stor uppmärksamhet hos tillverkare av framför allt träningsarmband och smarta klockor, men också av olika typer av handhållna konsumentprodukter, berättar Dan Wong, som är vd i Lövepac Converting.

Vid monteringen aktiveras tejen omedelbart genom att belysas med laser.

Någon tid för härdning behövs inte, vilket gör processen snabb och effektiv.

En stor fördel med den nya tekniken är att det – trots den starka bindningen – är lika lätt att dela på materialen igen om det blir något fel i tillverkningen. Genom att åter belysa materialet med laser släpper bindningen och det är lätt att montera om

eller byta ut någon del. Det innebär att det tids- och personalkrävande arbetet med att skrapa bort limrester när en montering måste göras om helt är eliminerat.

Lövepac Converting har tagit fram ett komplett system för den nya bindningstekniken, inklusive laserutrustningar, adhesiv och tekniska lösningar.

Nya förpackningar för fuktkänsliga läkemedel samt för kosttillskott i pulverform

Nolatos designcenter för läkemedelsförpackningar har tagit fram en ny utökning av Cerbo Solid-familjen – Cerbo Solid W. Den nya förpackningen bygger på samma grundläggande egenskaper som övriga delar av serien, men har dessutom en maximal öppning på 34 mm och ett extra tätt lock. Tätheten förstärks ytterligare av att burken har extra tjock vägg.

Det optimerade locket och de extra tjocka väggarna ger både säkerhet och extra täthet vid förpackning av fuktkänsliga, fasta läkemedel.

Powderpac är en ny serie av burkar

och lock som Nolato Medical Pharma Packaging har utvecklat speciellt med tanke på läkemedel och kosttillskott i pulverform.

Burkarna finns i storlekar från 62,5 till 7.715 ml, vilket gör dem speciellt lämpade för till exempel proteinpulver. De stora skruvlocken, med 89 mm eller 120 mm gänga, levereras med ett oblat för effektiv försegling efter fyllning av burken.

Den runda, rena formen på burken skapar en effektiv yta för dekor genom etikett, krympfilm eller tryckning. Burk och lock kan tillverkas i valfria färger.

Cerbo Solid W

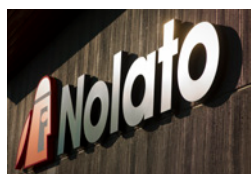
Powderpac

Varför har Nolato en indian i loggan?

Ja, varför har vi ett indianhuvud i vår logotype? Det är faktiskt ganska logiskt om man går tillbaka lite i tiden.

Redan tidigt i bolagets historia användes bilder på en indian som tappade flytande naturlatex ur ett gummiträd i företagets marknadsföring.

Denna bild stiliserades så småningom och började användas som symbol för verksamheten, varefter den ingick i

logotypen för ursprungsbolaget i Torekov (det som hette Nordiska Latexfabriken i Torekov

och 1982 gav namn till hela koncernen i form av sammandragningen Nolato), medan alla med åren inköpta dotterbolag hade kvar sina ursprungliga logotyper.

1995 tillkom den nuvarande logotypen för hela koncernen och då kändes det naturligt att behålla indianen men ytterligare stilisera den.

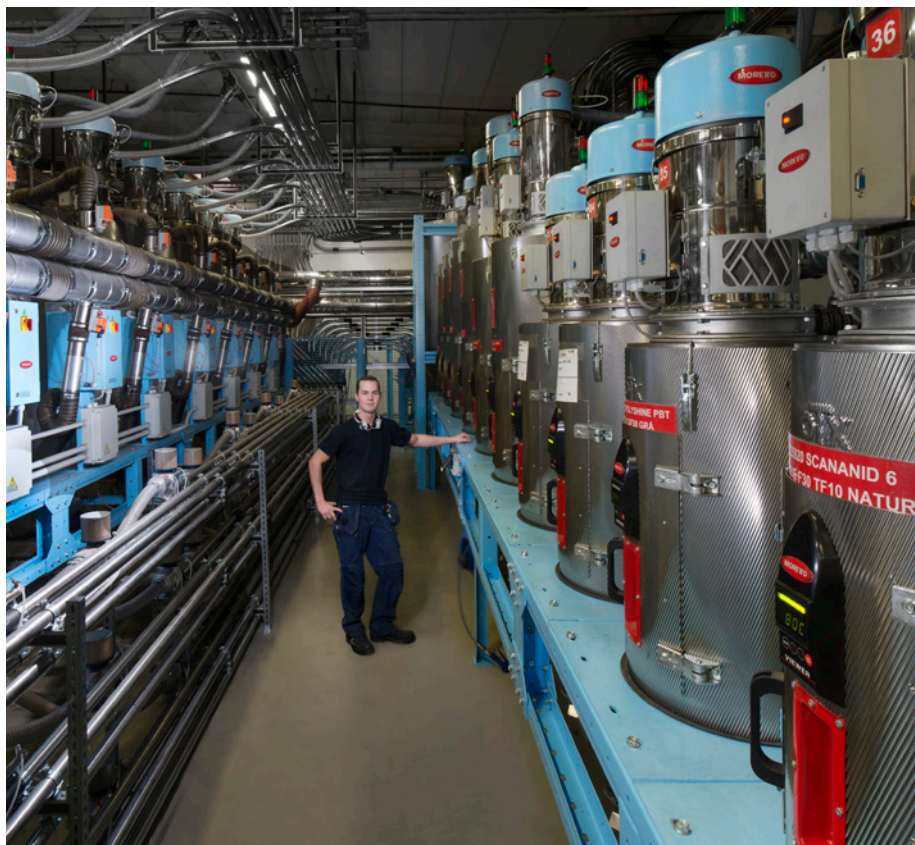
Idag är natur- och syntetlatex en tämligen liten produkt i koncernen. Nolato MediTor, som är en av de två fabriker i Torekov, tillverkar fortfarande produkter i latex, bland annat andningsblåsor (Rubens blåsa) och kateterballonger som används vid hjärtkirurgi.

I övrigt är det plast, silikongummi och TPE som är huvudsaken idag, det enda renodlade gummibolaget såldes 2013.

Nolato Hungary utmärktes av Wellspect Healthcare

För tredje året i rad erhöll Nolato Hungary utmärkelsen "Supplier of the Year" av Wellspect Healthcare, för produktionen av kirurgiprodukter.

– Vi är mycket glada över utmärkelsen, kommenterar Norbert Meleg, som är chef för försäljning och administration hos Nolato Hungary. Att få den tre gånger i rad är onokligen ett fantastiskt betyg på den insats våra medarbetare gör.

Oliver Jacobsson, som arbetar med service och underhåll, vid torkarna i det nya systemet.

Helautomatiskt system för material underlättar

Hos Nolato Gota i Götene är materialförsörjningen av formsprutorna nu helautomatiserad och dessutom spårbar i efterhand genom ett avancerat system för lagerhållning, torkning och distribution av plastråvaran.

När materialet kommer in från leverantören placeras det i någon av materialstationerna. När det sen ska användas, så sugts det automatiskt in i en av de 36 materialtorkarna, där det torkas till exakt rätt fukthalt för att sedan skickas vidare via rörledningarna till rätt formspruta.

Enklare för alla

– Systemet är helautomatiskt ända fram till formsprutan, berättar Johan Björk, som är underhållsansvarig på Nolato Gota. Förr fick vi gå omkring och skifta slangar manuellt för att få rätt råvara till rätt

maskin. Nu styr systemet allt själv. Så fort maskinpersonalen byter till en ny produktionsorder går en signal till materialsystemet, som ser till att formsprutan får rätt material för den nya ordern.

Flexibelt system

Det nya systemet är mycket flexibelt, det kan hämta från alla materialstationer och skicka råvaran till alla formsprutor.

– Systemet gör det också möjligt för oss att i efterhand se vilken temperatur materialet hade vid tillverkningen av en enskild komponent, när det började torkas och om luftflödet var rätt. Vi har dessutom börjat använda fuktmätare för att kunna gå tillbaka och kolla även detta värde i efterhand, vilket tillsammans med övriga parametrar ger oss ett ännu bättre underlag för en optimal produktionsprocess.

Cevira från Photocure.

Certifierade för integrering av elektronik

Nolato MediTor har utökat sin certifiering inom ISO 13485 till att omfatta även integrering av elektronisk funktionalitet.

– Att bli certifierade att även arbeta med inbyggd elektronik i produkterna är ett naturligt steg för oss som helt är inriktade på kunder inom medicinteknik, kommenterar Michael Holmström, som är vd i Nolato MediTor i Torekov.

Ökad hemsjukvård

De flesta medicintekniska apparater ska idag kunna kommunicera med sin omvärld. Inte bara med apparater i närheten eller inom sjukhuset, utan även fritt via internet för att användas i hemmet och därmed reducera tiden som patienten behöver sjukhusens resurser.

– Elektronik har det länge funnits i sjukvården, säger Michael Holmström. Det nya är att man nu i allt högre grad utvecklar och anpassar elektroniska apparater till att vara så enkla och säkra att de kan användas av patienterna själva när de är hemma.

Stor erfarenhet

Nolato har stor erfarenhet av utveckling och tillverkning av polymera produkter med integrerad elektronik för konsumentmarknaden, till exempel mobiltelefoner. Certifieringen inom medicinteknik är en ytterligare stärkning av Nolatos kunderbjudande inom detta område.

Globalt perspektiv på Nolatos hållbarhetsarbete

I de nya globala målen för hållbar utveckling, som träder i kraft under 2016 och gäller alla världens länder, ställs stora förhoppningar på att näringslivet aktivt ska arbeta med de globala målen och genom teknikutveckling och på andra sätt bidra till långsiktig hållbar utveckling i samhället.

En god tanke – men hur kommer det att fungera i praktiken och på vilka sätt bör Nolatos hållbarhetsmål förändras?

Nolato Magasin lät frågorna gå vidare till Antoine Bonnamy från Frankrike, som har använt Nolato som ett konkret exempel i sin mastersuppsats vid Internationella Miljöinstitutet vid Lunds Universitet, IIIIEE, om tillämpningen av de globala målen i den privata sektorn.

Vad är det egentligen för skillnad på de nya globala målen och de tidigare millenniummålen?

– De globala målen har ett bättre helhetsperspektiv på hållbar utveckling, påpekar Antoine Bonnamy. De är tydligare kopplade till varandra och man har verkligen försökt undvika att målen motverkar varandra. De har också förankrats i en mycket omfattande process där FN:s 193 medlemsländer, mängder av organisationer och inte minst representanter från näringslivet har varit med. Det är dessutom ett viktigt inslag att näringslivet aktivt ska delta i förverkligandet av målen.

Är då dessa mål någonting för Nolato att arbeta med?

– Nolato arbetar redan med ett antal mål inom hållbar utveckling, vilket är bra och ger en transparent översikt av framgångar och motgångar. Jag kan se att alla de sjutton globala målen skulle kunna användas på ett eller annat sätt av Nolato, men att det är vissa mål som är mer relevanta än andra. Mål som ”Hälsa och välbefinnande”, ”Jämställdhet”, ”Hållbar energi för alla” och ”Anständiga arbetsvillkor och

Alla de sjutton globala målen för hållbar utveckling kan användas av Nolato, anser Antoine Bonnamy i sin mastersuppsats.

ekonomiskt tillväxt” är några exempel. Andra mål med hög prioritet för Nolato är ”Hållbar industri, innovationer och infrastruktur” samt ”Bekämpa klimatförändringen”.

Men kommer Nolato rent faktiskt att använda de globala målen, frågar vi Nolatos hållbarhetschef Torbjörn Brorson, som dessutom är professor på IIIIEE.

– Antoine Bonnamys examensarbete ger en bra bakgrund till hur målen kan användas av privata företag, svarar Torbjörn Brorson. I ett första steg kommer vi att bli tydligare med att visa kopplingen mellan Nolatos mål och de globala målen. Det kommer vi att göra i vår nästa hållbarhetsredovisning liksom i redovisningen till FN av vårt arbete med Global Compact.

– Dessutom är det snart dags för oss att uppdatera våra egna mål och där kommer vi att ta ställning till hur de officiella globala målen kan påverka formuleringarna av målen på vår nivå, konstaterar Torbjörn Brorson. Vi kommer också med intresse följa utvecklingen av indikatorer och nyckeltal som passar näringslivet.

BAKGRUND:

Världens ledare har förbundit sig till 17 globala mål under de kommande 15 åren. De gäller fattigdom, ojämlikhet, orättvisor och klimatkrisen.

Energikartläggningar för minskade koldioxidutsläpp

För att hålla igång Nolatokoncernen under ett år behövs det 167.000 MWh, en energimängd som motsvarar användningen hos mer än 8.000 småhus eller ett mindre samhälle. Koncernens energianvändning kostar omkring 120 miljoner kronor och ger upphov till årliga utsläpp på cirka 57.000 ton av den klimatpåverkande gasen koldioxid.

Långsiktiga energimål

Energi- och klimatfrågorna har därför hög prioritet inom Nolato och vi har satt långsiktiga mål att öka energieffektiviteten och minska utsläppen av koldioxid. Vi gör många åtgärder för att effektivisera vår användning av energi och nyckeltalen rör sig i rätt riktning, dvs nedåt.

Förutom vanliga åtgärder som utbyte av energikrävande belysning och maskiner har vi även börjat införa certifierade energiledningssystem i form av ISO 50001. Nolato Jaycare i Storbritannien var först ut och bolaget certifierades under 2015.

I den ungerska enheten har en viktig insats gjorts genom att ersätta ”smutsig”

fossilbaserad el med ren el från vattenkraft från Schweiz.

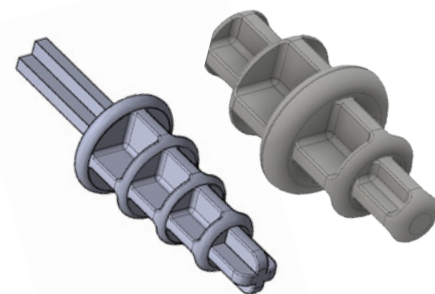
Kartläggning öppnar ögonen

Enligt EU:s nya direktiv för energieffektivisering måste alla större företag genomföra energikartläggningar. Dessa ska genomföras enligt fastlagda riktlinjer och rapporteras till myndigheterna i respektive land.

Nolato Polymer i Torekov och Ängelholm och Nolato MediTor i Torekov har gjort en sådan kartläggning och Per-Olof Jansson, chef för fastighet och underhåll, är mycket nöjd:

– Vi har varit ganska framgångsrika i vårt arbete med energifrågorna och trodde att vi kunde det mesta om energianvändningen i fastigheterna och de olika produktionsprocesserna. Den systematiska kartläggningen öppnade våra ögon och saker som vi inte trodde var så betydelsefulla visade sig vara energitjuvar.

Liknande energikartläggningar genomförs nu på bred front vid Nolatots anläggningar i Europa. Något som är bra såväl för miljön som för Nolatots resultat.

Glasstruten och Hertilapluggen är två av nyheterna i Nolatos Hertilas standardprogram för skydd och montage.

Fler standardprodukter för skydd och installation

Nolato Hertila har ett stort standardsortiment av egenutvecklade pluggar och huvar som används som skydd vid målning, montering och transport. Nu håller man på med att utöka med andra kundefterfrågade produkter för installation och montering.

– Det är våra kunder som har visat att de vill ha ett ännu bredare sortiment, konstaterar Stefan Persson, som är vd i Nolatos Hertila sedan hösten 2015, efter att dessförinnan varit försäljningschef.

Företagets fokus har länge varit på att leverera olika typer av skydd till bland annat verkstadsindustrin, men nu breddas verksamheten med installationsmaterial som clips, skruvpluggar och kabelgenomföringar.

– Vi har även presenterat några innovativa nyheter under hösten, berättar Stefan Persson. De två nya Hertilapluggarna passar var och en ett flertal olika håldimensioner, vilket både minskar behovet hos våra kunder att ha en massa olika pluggstorlekar och kortar tiden för varje hål som ska maskeras.

– Glasstruten liknar formen på Hertilapluggarna, men den är ännu enklare att hantera där håldjupet tillåter att hela pluggen skjuts in vid bredare hål.

Alla produkterna går att köpa direkt på nolato.se/hertilawebsshop

Medarbetare från Nolatos Cerbo såg till att skolbarnen svalkades under joggen.

Vätskeengagemang vid klassjoggen

I augusti joggade 4.000 skolbarn i Trollhättan en bana runt kanalen som går genom staden. Halvvägs blöttes de ner både utvändigt och invärtes av medarbetare på Nolatos Cerbo, som tillverkar läkemedelsförpackningar i Trollhättan.

– Det är trevligt att få hjälpa till att få unga i rörelse, tyckte Maria Sanderson,

area sales manager på Nolatos Cerbo, som tillsammans med sina kollegor såg till att barnen fick något att dricka.

– För oss är det helt naturligt att vara med att engagera oss i det som händer i samhället. Många på fabriken har sina barn med här och det känns bra att kunna stötta sådana här initiativ.

Storleken syns när tillverkarens montör förbereder den nya formsprutan. Han står inne i maskinen, där formverktyget sen ska hänga.

15 meter lång, 4 meter hög och med en låskraft på 3.200 ton

För bland annat produktion av större detaljer till fordonsindustrin har Nolato i Götene investerat i en avancerad formspruta med en låskraft på 3.200 ton. Den kan tillverka tvåkomponents plastdetaljer som väger upp till 11–12 kg för första skottet och drygt 5 kg för andra skottet. Själva maskinen är 15 meter lång, 4 meter hög och väger 190 ton.

Stärker konkurrenskraften

De imponerande dimensionerna framgår av bilden där montören står inne i maskinen på den plats där formverktygets två halvor normalt hänger. Ja – bokstavligen talat hänger: De runda cirklarna markerar magneter som håller fast det upp till 40 ton tunga formverktyget, som därmed inte behöver skruvas fast. Det förenklar och kortar tiden vid byte till ett annat verktyg.

– Vi är ensamma i regionen om en tvåkomponents formspruta av den här storleken, vilket stärker vår konkurrenskraft på marknaden för större, komplexa produkter, kommenterar Öivind Nilsrud, som är teknisk projektledare.

Fyrkomponents formsprutning

– Vi har även mindre maskiner som klarar upp till fyrkomponents formsprutning, säger Öivind Nilsrud. De använder vi bland annat till att tillverka spegelblanka, exteriöra dekorpaneler för personbilar.

– Först formsprutar vi en bärande plaststomme, sen i steg 2 i samma formverktyg översprutar vi den med ett material med djupsvart pianoglans, varefter vi lägger på en sträng med polyurethan, som skapar en tätningstätt. Allt i en enda process, vilket ger en mycket effektiv produktion.

BAKGRUND: Låskraft, 2K & 4K

Låskraft är det tryck som den flytande plasten pressas in i formverktyget med. Ju större och mer komplexa detaljer desto högre låskraft krävs. 3.200 ton motsvarar den kraft som över 2.000 vanliga personbilar ställde ovanpå varandra utövar på marken. Så det krävs stabila doningar för att ingenting i maskinen ska rubbas, trots de stora påfrestningarna.

Med två-, tre- och fyrkomponents formsprutning (även kallat 2K, 3K, 4K) avses att man i en och samma process formsprutar komponenter som består av två, tre eller fyra olika material.